

pač vidno, da se se ta vladni argument ne more zmatrati niti resnim, ker se ga vlada sama ne drži.

Jako osoden je pa drugi argument, ki govori o priposedovanih pravicah. Ta argument nam dokazuje, da je vlada že popolnoma se postavila na stališče nemške stranke. Tudi ta argument ni utemeljen v 19. členu osnovnih zakonov, ki glede na jezikovne pravice ne pozna nobenih že pridobljenih pravic. V nasprotju je pa tudi že z razsodbami državnega sodišča, katero je v nekaterih slučajih že razsodilo, da se ima v šolah rabiti drugi učni jezik, kakor se je poprej rabil dolgo vrsto let. Sploh bi bila vsa ustava nezmisel, ko bi gledali na take priposedovane pravice, vsaj bi se niti izvajati ne dala. V navadnem življenju se pač govori o priposedovanih pravicah, ali to se opira na to, da jih državljski zakonik priznava, ustava pa tacihih pravic ne pozna in se zato ne more zahtevati, da bi morali našim Nemcem na ljubo gledati nemške ulične napise.

Mi Slovani se moramo z vso odločnostjo upirati takemu tolmačenju. To je jeden najnevarnejših argumentov, ki se uporablja proti nam. To je tista narodna posest, na katero se sklicujejo tako radi koroški ali pa štajarski Nemci proti nam. Če bomo pustili, da se bode v jezikovnih stvareh govorilo o priposedovanih pravicah, potem bodo vedno Nemci nam s tem argumentom delali vse mogoče ovire. Kjer bomo zahtevali enakopravnosti v šoli ali uradu, reklo se nam bode, da so Nemci priposedovali pravico do nemškega uradovanja, do nemške šole. Takih priposedovanih pravic pa imajo Nemci brez števila, ker so stoletja imeli neke predpravice v naši državi.

Ker se pa avstrijski Slovenci ne mislimo in tudi ne moremo zadovoljiti s tem, kar že imamo, temveč se hočemo poganjati za popolno narodno enakopravnost v šoli, uradih in javnem življenju, tudi ne moremo v tem oziru priznati nobenih priposedovanih pravic. Po našem mnenju je krivica krivica naj se je trpela še toliko stoletij. Taka krivica so vse tiste nemške predpravice, katerih se še dandanes tako drže. Taaffejeva vlada nikdar ni bila posebno prijazna Slovanom. Če tudi ne tako očitno, kakor prejšnja, vendar je povsod skrbno varovala predpravice nemštva. Lani se je bila z levičarji sporazumela o nekakem programu, v katerem se tudi govori o varstvu narodne posesti in sedaj se pa govori v odločbi praškega namestništva o priposedovanih nemških pravicah. Tukaj je stvar, proti kateri se moramo mi Slovani vzajemno braniti. Poprej ne smemo jenjati, da vlada popusti tisto domišljeno narodno posest, tisto domišljeno priposedanje pravic. V narodnem oziru ne smemo pripustiti veljati nobenim drugim načelom, kakor načelom ustave. Zastran uličnih napisov se pa hočemo tudi trdno tega držati, da se imajo povsod uravnati v zmislu narodne enakopravnosti, ali naj se pa stvar prepusti občinam, da jo uredijo po svoji volji. Jednako ravnilo pa mora veljati povsod. Mi ne zahtevamo nobene prednosti, pa tudi nemščini ne čemo prepustiti nobene prednosti, ker to bi se reklo priznavati jo nekako za državni jezik in nekako priznavati nemško prvenstvo, ki pa ni nikakor opravičeno v naši

državi. Vsi nosimo jednaka bremena, zato pa tudi nam vsem grede jednake pravice. Sicer se pa Slovenci v Ljubljani dvojezičnih napisov ne bomo branili, ako jih bomo videli v Celovci, Gorici in Trstu; ako pa vlada ne bode gledala, da se nam v teh mestih prizna enakopravnost, pa tudi od nas ne more zahtevati, da bi morali našim Nemcem na ljubo gledati nemške ulične napise.

Politični pregled.

Štirinajstletnica vlade grofa Taaffeja. — Te dni je minolo 14 let, kar je grof Taaffe prevzel ministersko predsedništvo. Od ministrov, ki so bili v prvem njegovem ministertvu, ministruje sedaj še jedino poljedelski minister grof Falkenhayn, vsi drugi ministri so se že zamenjali. To menjanje oseb je pa bilo v zvezi tudi z menjanjem vladne politike. Koliko se je vlada oddaljila že od tiste svoje politike, katere se je držala, ko je finančni minister zatrjeval, da se vlada hoče opirati na desnico. Sprva je vlada bila narodno enakopravnost in deželno avtonomijo zapisala na svoj program. Koliko je še dandanes ostalo od tega programa. Kako je z narodno enakopravnostjo, pouči nas hitro pogled na Koroško, v Trst ali Istro. Vlada se pa ravno tako centralistično, kakor se je pod Auerspergovo vlado. Iz vladnih glasil posnemamo, da grof Taaffe nikakor še ne misli odstopiti. Tudi se ne bode trudil s sestavo nove trdne večine. Vladal bode z večino od dne do dne. Sedaj bode skušal pritegniti to stranko, sedaj ono na svojo stran.

Ulični napisi v Brnu. — Nemci se z vso silo branijo, da bi ne bilo v Brnu treba napraviti dvojezičnih napisov po ulicah. Izgovarjajo se s tem, da v Brnu sploh ni nobenih napisov od občine. Tablice na hišah, ki so seveda jedino nemške in je na njih naznačeno ime ulice in hišna številka, so lastnina dotičnih gospodarjev. Nekatero ulice imajo pač napise, katere je pa napravilo strelsko društvo, ko je bil prišel cesar v Brno. Ti napisi so napravljeni z občinsko pomočjo, kajti občina je strelskemu društvu dala primerno podporo, da jih je napravilo. Nemci pa vendar trdijo, da so ti napisi zasebna last strelskega društva. Ravno tako, kakor je to društvo, tudi lahko kako češko društvo napravi češke napise. Mestna oblast se ne bode branila, če bodo pustili nemški hišni posestniki, ki seveda lahko zasebniku zabranijo na njih hišah delati kakeršne koli napise. Vlada po mnenju brnskih Nemcev tudi ne more siliti mesta, da napravi napise ulic. Iz tega se vidi, da je do tega še precej dolga pot, predno glavno mesto Brno dobi dvojezične napise ulic, po večini češke dežele.

Bosna in Hercegovina. — Grof Kallay potuje po Bosni in Hercegovini in ogleduje deželo. Pomenljivo je pa to, da ga spremljata ogerski poljedelski minister in pa hrvaški ban. Posebno lepo so jih vsprejeli v Sarajevu, kjer jim je načelnik deželne vlade general baron Appel priredil lep banket, pri katerem je bilo več napitnic. Ogledali so si tudi že Mostar. Bosenski vladni list „Bosnische Post“ posebno pristržno pozdravlja došle goste iz pokrajin, ki so po naravi in zgodovini tesno zvezane z Bosno. Oger je pripravil okupacijo Bosne in zopet Oger je to deželo tako lepo uredil. Iz vsega tega sklepamo, da je to potovanje v nekaki zvezi z bodočim uredjenjem razmer v Bosni in Hercegovini. Morda mislijo ti dve deželi priklopiti Hrvaški ali pa Ogerski. Prvo bi bilo želeti, če tudi se hrvaška deželna avtonomija še ne razširi. Močnejša Hrvaška bi že sama na sebi bila močno protivesje proti madjarskemu vplivu, če bi se Hrvatje in Srbi mej seboj preveč ne ravsali in kavsali.

Zagrebski mestni zbor. — V Zagrebu se opozicija ne udeležuje sej mestnega zastopa, ker župan neče dopustiti

da bi se prečitala interpelacija, ki se tiče policije. Opozicija misli, da je s tem prikrajšana v svojih pravicah. Sedaj mestni zbor ne more rešiti stvari, za katere je treba dvetretjinske večine. Vršila so se mej vladno stranko in opozicijo pogajanja, da bi poslednja vstopila v zbor, ali niso imela nobenega uspeha. Sedaj se mislijo nekatera dela izvršiti brez dovoljenja mestnega zbora, mestni zbor jih pa potrdi, ko deželni zbor premeni mestni statut tako, da se bodo vse stvari smele rešiti z navadno večino.

Ogerski ministerski predsednik potoval je te dni v Išč k cesarju, da dobi dovoljenje, da deželnemu zboru predloži vladno predlogo o uvedbi civilnega zakona na Ogerskem.

Srbija — Preiskovalni odsek glede ministerske zatožbe je s svojim delom gotov. Poročilo predložil je že skupščini. Te dni je prišla v skupščini vsa zatožba na vrsto. Odsek je predlagal, da je vse bivše ministre postaviti pred sodišče. Sicer je bilo več radikalcev zato, da se zatožba opusti, a večina je sklenila, da se tožijo. Posebno večina je odločno zahtevala, da se toži Ribarac, bivši minister notranjih rečij, ki je kot tak postopal jako oblastno in krivično. Da skupščina potrdi zatožbo pred sodiščem, je bilo nedvomno.

Nemčija — Dne 9. t. m. bil je v Frankobrodu shod vseh nemških finančnih ministrov. Nemška vlada je ta shod sklicala, da bi se ministri dogovorili, kako bi bilo moč zopet urediti slabe finančne razmere nemških držav. Pruski finančni minister Miquel je izdelal načrt, po katerem bi se razmere zboljšale. Načrtu je podlaga kakor ob sebi umevno povišanje davkov. V vsem so sklepi posvetovanj ostali tajni.

Rusija in Italija. — Razni listi zadnji čas prav mnogo ugibajo in pišejo o gospodarski zvezi, ki bi se naj bila sklenila mej Rusijo in Italijo. Ta zveza je iz političnih ozirov neverojetna, iz gospodarskih pa verjetna in mogoča. Da bi bila namreč Italija brez vednosti svojih zaveznic Nemčije in Avstrije storila ta korak ni lahko verjeti in da bi bila Rusija kot prijateljica Francije sklenila z Italijo z neprijateljico Francije zvezo to istotako ne, pač pa je zveza iz zgolj gospodarskih interesov prav mogoča. Italija ima namreč več izdelkov in pridelkov, katerih Rusija potrebuje in nasprotno in z gospodarsko zvezo bi se pa pričela žvahna trgovina mej obema državama.

Anglija. — Premogarji še vedno štrajkajo. Mir se ni še kalil, kajti premogarji so izjavili, da ne bo neredov, ako se vlada ne bo postavila popolnoma na stran lastnikov premogokopov. Pogajanja mej delavci in gospodarji bila so dosedaj brezuspešna. Premog se je zadnji čas zelo podražil, pri čemer gotovo močno trpi industrija. Če delavci vstrajajo, morali bodo gospodarji odjenjati, kajti pol milijona delavcev, kolikor jih sedaj štrajka, pač ni mogoče nadomestiti z drugimi.

Egipet. — Podkralj se je vrnil iz Carigrada toda ne z uspehom, katerega je želel. Glede samostojnosti kot egiptovski kedive ostalo je namreč vse pri starem. Vsled tega neuspeha je kedive nevoljen zdaj nad ministri, češ ti so ga pregovorili, da je naredil to zastoj pot v Carigrad. Kakor poročajo listi, dalo bode vsled tega nesporazumljenja ministerstvo ostavko. O kediveju se pa poroča, da se je odločil za vsako ceno otresti se nadgospodarstva Anglije in sultana, kar seveda ne bo mirnim potom šlo.

Obrtnija.

C. kr. obrtna strokovna šola za lesno industrijo v Ljubljani.

(Konec.)

Javno šolo je obiskovalo začetkom šolskega leta 33 in koncem šolskega leta pa 47 učencev, risarsko šolo pa

ob začetku šolskega leta 104, koncem šolskega leta pa 102 frekventanta.

Za ustanovitve šole so različni lokalni faktorji kar najradodarnije obljubili in odmenili doneskov za podporo ubožnih učencev. Slavni deželni odbor in slavna kranjska trgovinska in obrtna zbornica določujeta v ta namen leto za letom izdatne vsote, slavna mestna občina ljubljanska je ustanovila za obe strokovni šoli (za lesni obrt in za umetno vezenje) pet „Frančišek Josipovih ustanov“ po 50 gld. na leto, in slavna kranjska hranilnica je v svoji veliki skupščini dne 22. maja 1890. leta napravila za oba zavoda 16 ustanov po 50 gld. na leto, ki se v spomin poroke presvetle gospe nadvojvodinje Marije Valerije za vse čase imenujejo „Marije Valerije ustanove“.

V šolskem letu 1892/93 so rečeni faktorji izplačali ustanove tako-le:

Kranjski deželni odbor	1000 gld.
Kranjska trgovinska in obrtniška zbornica	630 „
Ljubljansko mesto	150 „
Kranjska hranilnica	400 „
skupaj	2180 gld.

Podpore so znašale od 20 do 80 gld. na leto. Ustanove so bile učencem podeljene za vso učno dobo.

Poleg teh zneskov je dovolilo c. kr. ministerstvo za uk bogočastje za minulo šolsko leto vsoto 100 gld., katero je ravnateljstvo porabilo za hipne podpore pridnim in vrednim učencem.

Navzlic tem izdatnim pomočkom so mnogi učenci zaradi slabega gmotnega razmerja le iz težka ustrezali svoji nalogi. Učenci prihajajo malone brez izjem iz najubožnejših slojev prebivalstva, tako da roditelji po navadi nikakor ne morejo podpirati svojega sinu. Oziraje se na te okolnosti, sklenil je strokovno-šolski odbor oživotvoriti podporno društvo, čegar naloga bi bila, podpirati ubožne, npravne in vredne učence, kupujé jim šolske potrebščine, odkazujé jim prosto hrano in podpiraje jih v boleznih. Dotični načrt pravil je odobrila deželna vlada dne 2. julija 1892. leta, števil. 7149; občni zbor pa je dne 19. decembra 1892. leta izvolil odbor. V tem so ti-le člani:

Ces. svetnik Ivan Murnik, načelnik,
ravnatelj strokovnih šol Ivan Šubic, načelnikov
namestnik,

strokovna učiteljica Marija Hlavka, tajnica,
strokovni učitelj Julij Springer, blagajnik,
realčni profesor Ivan Gnjezda in
c. in kr. dvorni založnik Ivan Mathian, odbornika.

Za revizorja sta bila izvoljena p. n. gospoda stolni vikarij Andrej Kalan in tapetnik Anton Obreza.

Čeravno hoče društvo šole s početkom prihodnjega šolskega leta razviti pravo svojo delavnost, zglasilo se je vendar že znamenito število članov. Slavna kranjska hranilnica, vedno pripravljena, kjer treba lajšati gorje in potrebo, podarila je društvu 45 gld., kot ustanovniki pa so mu pristopili z zneski po 15 gld.: